

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **I. C.**, zastoupené Mgr. Lubomírem Nedbalem, advokátem se sídlem Sukova 3, Bruntál, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 12. 4. 2011, čj. 9798/10-1500-800297, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 9. 2012, čj. 22 Af 104/2011 - 67,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému zástupci žalobkyně, advokátovi Mgr. Lubomíru Nedbalovi, **se nepřiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem zamítl žalobu žalobkyně, kterou se domáhala přezkoumání tamtéž uvedeného rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě. Tímto rozhodnutím finanční ředitelství zamítlo odvolání žalobkyně proti rozhodnutí finančního úřadu ze dne 15. 9. 2010, jímž jí bylo sděleno daňové penále na daň z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2005.

[2] S účinností od 1. 1. 2013 byla zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, všechna finanční ředitelství, jež o odvoláních rozhodovala, zrušena. Působnost finančních ředitelství přešla na Odvolací finanční ředitelství, přičemž dle § 20 odst. 2 citovaného zákona platí, že jsou-li v rozhodnutích vydaných při správě daní uvedeny územní finanční orgány, zde tedy Finanční ředitelství v Ostravě, rozumí se jimi orgány finanční správy příslušné dle zákona č. 456/2011 Sb., v tomto případě tedy Odvolací finanční ředitelství (dále jen „žalovaný“).

II.
Stručné shrnutí argumentů v kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek krajského soudu včasnou kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[4] V jediné kasační námitce stěžovatelka namítá, že postupem krajského soudu jí bylo odňato právo na spravedlivý proces, neboť soud jednal bez její přítomnosti a přítomnosti jejího obecného zmocněnce. Ten se přitom řádně a včas z jednání omluvil z důvodu svého zdravotního stavu. Krajský soud v rozporu se zákonem zkoumal důvodnost jeho omluvy. Stěžovatelka proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III.
Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Kasační stížnost podaná stěžovatelkou byla sama o sobě bezvadná a projednatelná. Nejvyšší správní soud nicméně považoval za vhodné poté, co stěžovatelce ustanovil zástupce, uvědomit jej, že kasační stížnost je projednatelná. Současně zástupce upozornil, že může důvody kasační stížnosti dále rozhojnit či specifikovat ve lhůtě jednoho měsíce. Toto podání bylo zástupci stěžovatelky doručeno dne 16. 1. 2013. Zástupce však na tuto výzvu v soudem stanovené lhůtě ani kdykoliv později nereagoval. Důvodnost kasační stížnosti proto soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Podle § 49 odst. 1 s. ř. s. nařídí předseda senátu k projednání věci samé jednání a předvolá k němu účastníky; neúčast řádně předvolaných účastníků nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li důvody pro odročení podle § 50 s. ř. s. (§ 49 odst. 3). Podle § 50 s. ř. s. může být jednání z důležitých důvodů odročeno; soud může odročit jednání též tehdy, jestliže to účastníci shodně navrhnou.

[9] Stěžovatelka ve své kasační stížnosti brojí proti postupu krajského soudu, který ve věci provedl ústní jednání v nepřítomnosti její a jejího obecného zmocněnce, kterého z jednání omluvila. Je tedy třeba odpovědět na otázku, zda jednání dne 19. 9. 2012 proběhlo v souladu se zákonem, přesněji řečeno, zda neodročení jednání bylo v souladu s ustanovením § 50 s. ř. s.

[10] Nutno předeslat, že právo na projednání věci před soudem, včetně práva na osobní účast na jednání soudu a práva při tomto jednání tvrdit skutečnosti, navrhovat důkazy a předkládat právní argumenty, je jedním ze základních pilířů práva na spravedlivý proces a jako takové je zakotveno na ústavní úrovni jak v právu vnitrostátním, tak v mezinárodních úmluvách o lidských právech (čl. 38 odst. 2 věta první Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 1 věta první Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod).

[11] Má-li být výše uvedené základní právo realizováno, musí být účastníkovi umožněno, aby se jednání mohl zúčastnit. Odepřít právo osobní účasti na jednání soudu lze jen výjimečně. Jedním z takových důvodů by mohlo být, pokud účastník řízení či jeho zástupce svým chováním svoji neúčast způsobí a zaviní, a to z důvodů, které nelze omluvit. V těchto intencích je nutno vykládat ustanovení § 50 s. ř. s. - jednání musí být podle tohoto ustanovení odročeno vždy, když existuje důležitý důvod, přičemž za důležitý důvod bude nutno považovat neúčast účastníka nebo jeho zástupce na jednání z omluvitelných důvodů. Soud zde nemá možnost volby a za splnění předpokladu existence důležitého důvodu odročit jednání vždy musí (viz rozsudek NSS ze dne 17. 2. 2005, čj. 2 Afs 5/2005 - 96, č. 558/2005 Sb. NSS).

[12] Nejvyšší správní soud z předloženého soudního spisu zjistil, že v projednávané věci stěžovatelka na nařízení ústního jednání trvala (č. l. 16 soudního spisu). Krajský soud ve věci nařídil ústní jednání celkem čtyřikrát. První ústní jednání bylo nařízeno na 25. 4. 2012. Z něho se stěžovatelka dne 23. 4. 2012 omluvila s odkazem na § 49 odst. 1 s. ř. s., neboť předvolání k ústnímu jednání jí bylo doručeno až 18. 4. 2012 a nebyla tak dodržena lhůta k přípravě alespoň 10 dnů. Podruhé bylo ústní jednání nařízeno na 21. 5. 2012. Krajský soud obdržel dne 17. 5. 2012 přípis stěžovatelky, v němž se omluvila i z tohoto jednání a žádala o odročení jednání, tentokrát z důvodu naléhavé pracovní záležitosti mimo území ČR. Uvedené tvrzení však žádným způsobem nedoložila. Krajský soud přesto její žádosti vyhověl a ústní jednání nařídil potřetí, na 27. 6. 2012. Dva dny před konáním ústního jednání zaslala stěžovatelka krajskému soudu další žádost o odročení jednání, k níž doložila kopii rozhodnutí praktického lékaře o její dočasné pracovní neschopnosti (II. díl, průkaz práce neschopného pojištence).

[13] Krajský soud dne 27. 6. 2012 vydal usnesení, jímž počtvrté nařídil ústní jednání, a to na 19. 9. 2012. Současně stěžovatelku poučil o náležitostech řádné omluvy z ústního jednání (nutnost nikoliv pouze tvrzení, ale i osvědčení důvodu omluvy) a následcích nesplnění těchto náležitostí. Z doručenky na č. l. 50 vyplývá, že toto usnesení bylo stěžovatelce doručeno dne 2. 7. 2012. V den nařízeného ústního jednání obdržel krajský soud dvě elektronické zprávy stěžovatelky, jejichž přílohami byly zejména omluva z ústního jednání a žádost o jeho odročení. Jako důvod omluvy stěžovatelka uvedla, že její obecný zmocněnec, pan L. L., měl problémy s vysokým tlakem a má doporučený klidový režim; z tohoto důvodu se nemůže ústního jednání zúčastnit. Omluvu svého obecného

zástupce, o kterém krajský soud poprvé informovala až současně s tímto přípisem, doložila plnou mocí ze dne 28. 7. 2012 a stručným záznamem o vyšetření ze dne 17. 9. 2012, v němž se uvádí: „*dnes dop. klidový režim, ko 21. 9. 2012*“. Dále uvedla, že považuje účast své osoby bez účasti jejího obecného zmocněnce za bezpředmětnou, „neboť soud nemůže jednat“.

[14] Ze soudního spisu dále vyplývá, že ústní jednání v předmětné věci se konalo dne 19. 9. 2012. Stěžovatelka ani její zástupce se k jednání nedostavili. Z protokolu o jednání (č. l. 65 soudního spisu) je zřejmé, že krajský soud nedostatek zastoupení stěžovatelky, resp. její vlastní neúčast na jednání, tentokrát za důležitý důvod pro odročení jednání nepovažoval, neboť usnesením rozhodl, že bude jednáno v nepřítomnosti stěžovatelky i jejího zástupce. V napadeném rozsudku pak krajský soud svůj postup odůvodnil tím, že klidový režim byl zástupci stěžovatelky doporučen pouze na den 17. 9., nikoliv i na den ústního jednání. Konstatoval proto, že stěžovatelkou tvrzený důvod odročení jednání nebyl žádným způsobem osvědčen.

[15] V tomto postupu krajského soudu neshledal Nejvyšší správní soud žádné pochybení. Stěžovatelka byla prokazatelně o každém termínu jednání informována, což vyplývá i z jejich jednotlivých omluv z ústního jednání. V posuzovaném případě bylo ústní jednání nařizováno opakovaně a z důvodu omluv stěžovatelky zasílaných vždy „na poslední chvíli“ opakovaně též odročováno (celkově tato doba představovala téměř pět měsíců). Krajský soud mohl z dosavadního průběhu seznat, že stěžovatelka se svým jednáním úmyslně snaží o zbytečné prodlužování řízení a oddalování rozhodnutí ve věci samé. Z tohoto důvodu stěžovatelku mezi třetím a čtvrtým nařízením jednání formou usnesení upozornil, že bude-li takovým způsobem postupovat i nadále, nebude k jejím omluvám přihlížet. Současně jí poučil o tom, jakým způsobem je nutno důvod omluvy osvědčit. Stěžovatelka ale nepostupovala v souladu s tímto poučením a krajský soud k její poslední omluvě nepřihlédl a jednání neodročil. Svůj postup řádně a srozumitelně přezkoumatelným způsobem odůvodnil.

[16] Bylo věcí dohody mezi stěžovatelkou a jejím zástupcem, jak zajistí svou přítomnost na ústním jednání, na němž tak trvala. I kdyby snad zmiňované zhoršení zdravotního stavu obecného zmocněnce bylo bývalo osvědčeno jako překážka v účasti na jednání, tato skutečnost mu byla známa již 17. 9. 2012, kdy byl vyšetřen lékařem. Pokud tuto skutečnost, která je nyní předkládána jako tzv. důležitý důvod ve smyslu § 50 s. ř. s., stěžovatelce nesdělil, lze důsledky jeho jednání přičítat pouze k tíži stěžovatelky. Je potřeba připomenout, že krajský soud stěžovatelce opakovaně vyhověl a termín jednání posunul, vždy z důvodu překážky na straně stěžovatelky.

[17] Ustanovení § 49 odst. 3 s. ř. s. poskytuje možnost projednat a skončit věc i v nepřítomnosti řádně předvolaných účastníků. Jestliže se tedy řádně předvolaný účastník nedostaví k ústnímu jednání, aniž by se náležitě řádně omluvil s uvedením důležitého důvodu, nelze soudu vyčítat, že na jeho osobní účasti netrval a věc projednal a rozhodl na základě podkladů obsažených ve spise. Jestliže stěžovatelka polemizuje se způsobem zjišťování skutkového stavu věci jen z podkladů obsažených ve správním spise, nelze než uvést, že pokud měl krajský soud skutkový stav věci postaven na jisto a nepovažoval-li za nutné doplnit dokazování, byl oprávněn o věci rozhodnout na základě

poznatků zjištěných ze správního spisu (přiměřeně srov. rozsudek NSS ze dne 26. 5. 2011, čj. 2 As 36/2010 - 58).

[18] Uvedený závěr je v souladu s přístupem, který pravidelně zaujímá Ústavní soud (srov. např. nález ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. II. ÚS 2448/08, bod 37 cit. nálezu, srov. k tomu též rozsudek NSS ze dne 19. 11. 2009, čj. 6 Azs 72/2009 - 127).

[19] Postup stěžovatelky se tak zdejšímu soudu jeví jako zcela účelový a na samé hranici zneužití práva, s cílem co nejvíce oddálit rozhodnutí ve věci samé a působit tak průtahy v řízení. Účelem soudního řízení je poskytnout ochranu účastníkovi řízení, jehož práva byla porušena. Tato ochrana může být účinná pouze v případě, pokud je poskytnuta v přiměřeném čase. Je především v zájmu účastníků řízení, aby jejich věc byla skončena v co možno v nejkratším čase, pokud však sami svým jednáním úmyslně přispívají k neúměrnému prodlužování řízení a zvyšování nákladů, musí jít tato skutečnost pouze k jejich tíži. Tak je tomu i v případě stěžovatelky.

[20] Námitka stěžovatelky tedy není důvodná.

[21] V projednávané věci tedy nedošlo ze strany krajského soudu k žádnému pochybení, rozhodl-li soud o provedení ústního jednání bez přítomnosti stěžovatelky a jejího zástupce.

IV.
Závěr a náklady řízení

[22] Nejvyšší správní soud ze všech výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl jako nedůvodnou.

[23] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

[24] Stěžovatelka byla v řízení o kasační stížnosti zastoupena ustanoveným advokátem Mgr. Lubomírem Nedbalem. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). V řízení o kasační stížnosti ovšem ustanovený zástupce neučinil žádný úkon právní služby ve smyslu vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Takový úkon ustanovený zástupce nadto ani netvrdil, ani nedoložil. Soud proto odměnu za zastupování ustanovenému zástupci stěžovatelky nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. března 2013

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu